

Position paper voor rondetafelgesprek Sturing - 16 januari 2025

Samen sturen wij ons onderwijs. Dit doen wij met vertrouwen en professionele autonomie voor alle professionals in en om de school. Door efficiënt samen te werken en continu verbinding te zoeken met elkaar. Door helder en transparant te zijn en te zorgen dat taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden duidelijk zijn en elkaar aanvullen. En door duidelijke landelijke regie en tegelijkertijd ruimte te bieden voor maatwerk in de scholen.

Het primair onderwijs heeft te maken met flinke uitdagingen. De kwaliteit staat onder druk, de kansengelijkheid neemt toe en er is een hardnekkig personeelstekort. Dit zijn vraagstukken die baat hebben bij goede sturing.

Elke dag zetten ruim 180.000 professionals – leraren, onderwijsassistenten, schoolleiders, bestuurders en ondersteunend personeel – zich in voor goed onderwijs voor ieder kind. Deze gezamenlijke inspanning is het fundament van het primair onderwijs en dit fundament verdient aandacht.

Op een aantal punten kan de sturing in ons onderwijs beter:

1. Vertrouwen in professionals

Elke school moet een plek zijn waarin leraren, schoolleiders en onderwijsondersteuners sturing kunnen geven vanuit hun eigen professionele rol. Het versterken van de professionaliteit binnen scholen is dan ook essentieel. De Onderwijsraad (2023) pleit voor een sturingsmodel in het onderwijs dat uitgaat van vertrouwen en waarin onderwijsprofessionals ruimte krijgen.

Het primair onderwijs heeft baat bij een sterke beroepsgroep. Hiermee kan de professionele ruimte en zeggenschap van leraren stevig worden verankerd. Het is belangrijk dat hier alle ruimte voor wordt geboden. Goed onderwijs staat of valt immers met de leraar voor de klas. Het is belangrijk dat de overheid en schoolorganisaties de ontwikkeling van een sterke beroepsgroep en een beroepsgroeporganisatie volop aanmoedigen en ondersteunen.

Het is aan organisaties om een werkomgeving te creëren waarin alle professionals zich gehoord voelen, zich eigenaar voelen van het onderwijsbeleid en waar ruimte is om maatwerk te leveren. Op elk niveau van besluitvorming is de positie van de professionals in de school en in de sector essentieel. Ook beleid organisatiebreed – voor meerdere scholen – moet gezamenlijk worden vormgegeven. Het is daarom belangrijk dat de (mede)zeggenschap op orde is.

2. Geef schoolorganisatie de ruimte om zelf keuzes te maken

Het is eveneens belangrijk dat schoolorganisaties het onderwijs kunnen aanpassen aan de lokale context. Het beleid wordt door leraren, schoolleiders en schoolbestuurders samen vormgegeven. Zij moeten eigenaar zijn van het onderwijsbeleid in de school en dat op een verantwoorde manier kunnen invullen, ieder vanuit een eigen rol. Landelijke sturing op detailniveau past hier niet bij.

Landelijke kaders zijn belangrijk om de grote uitdagingen in het onderwijs aan te pakken. Denk aan de arbeidsmarkt, kansengelijkheid en basisvaardigheden. Tegelijkertijd moet er ruimte blijven voor schoolorganisaties om in te spelen op lokale omstandigheden en invulling te geven aan hun eigen identiteit. Onderwijs is immers maatwerk.

3. Stabiele bekostiging

De bekostiging van het onderwijs moet zorgen voor stabiliteit en tegelijkertijd flexibiliteit mogelijk maken, zodat scholen kunnen inspelen op maatschappelijke opgaven. Op dit moment belemmeren tijdelijke subsidies en versnipperde financiering duurzame oplossingen. We vragen de overheid dan ook terughoudend te zijn met dit soort tijdelijke subsidies en detailsturing.

De staatssecretaris heeft het voornemen om te starten met gerichte bekostiging die specifiek wordt toegekend voor een bepaald doel, project of activiteit in het onderwijs. Wij roepen de overheid op hier terughoudend in te zijn, omdat het zorgt voor instabiliteit en extra bureaucratie. Voor scholen is het lastig om te werken aan langetermijndoelen en maatwerk te leveren als er meerdere kleine en tijdelijke budgetten zijn.

4. Meer transparantie

Transparantie is belangrijk. Het onderwijs is van ons allemaal en wordt gefinancierd met publieke middelen. Deze moeten doelgericht ingezet worden en het is belangrijk om de besteding van deze middelen goed te verantwoorden.

De PO-Raad zet zich actief om de transparantie en verantwoording in het primair onderwijs verder te bevorderen, bijvoorbeeld door het verder ontwikkelen van benchmarks voor overhead en het presenteren van sectorrapportages.

De overheid kan transparantie bevorderen door te komen met gerichte verantwoordingseisen. Dit helpt scholen om te komen tot betere transparantie over hun resultaten en de inzet van onderwijsmiddelen. De verschillende betrokkenen in en om de school kunnen zo goed en tijdig (bij)sturen.

5. Betere samenwerking

Samen sturen wij ons onderwijs. Het is daarom belangrijk dat goede samenwerking de norm wordt. Schoolorganisaties hebben de verantwoordelijkheid te zorgen voor goede samenwerking tussen en binnen scholen, maar ook met externe partners zoals gemeenten, jeugdzorg en de kinderopvang. De overheid kan hierbij helpen door juridische en financiële barrières weg te nemen.

Onderwijs is een gedeelde verantwoordelijkheid. Samenwerking tussen scholen, gemeenten, jeugdzorg en kinderopvang is essentieel om kinderen optimaal te ondersteunen in hun ontwikkeling. Het onderwijsstelsel moet samenwerking bevorderen, niet belemmeren.

6. Landelijke regie

Naast ruimte en autonomie voor professionals is ook landelijke sturing nodig. Het onderwijs is gebaat bij duidelijke randvoorwaarden van de landelijke overheid op gebieden als bekostiging, huisvesting en concrete kerndoelen.

Er ligt een belangrijke rol bij de overheid als het gaat om:

- Het reguleren van de leermiddelenmarkt.
- Het versterken van samenwerking tussen onderwijs, kinderopvang en zorg.
- Het borgen van adequate huisvesting.
- Een sectorbrede visie op het onderwijs die kwaliteit, kansgelijkheid en arbeidsmarkt versterkt. Dit moet onderdeel zijn van een gezamenlijk verbeterplan en samen met de sector worden vormgegeven.

Als PO-Raad, vereniging van schoolorganisaties in het primair onderwijs, vinden wij het belangrijk om alle scholen én professionals in het primair onderwijs te ondersteunen en te stimuleren om te komen tot meer professionalisering, samenwerking en innovatie. Wij laten de stem van de scholen horen en dragen samen met de beroepsgroepen van leraren en schoolleiders bij aan een sectorbrede visie en verbeterplannen.

Aan de politiek vragen wij om te komen tot consistente landelijke regie, maar ver weg te blijven van microsturing. Elke school in Nederland heeft baat bij een passend curriculum, een goed schoolgebouw en voldoende en voorspelbare bekostiging. Tegelijkertijd willen professionals in de school ook maatwerk kunnen bieden op basis van lokale uitdagingen. Geef scholen en professionals die ruimte. Zo sturen wij samen ons onderwijs.